

ULV I NORGE PR. 15. FEBRUAR 2016

FORELØPIGE KONKLUSJONER FOR VINTEREN 2015/2016

RAPPORT 2

Bakgrunnen for denne foreløpige statusrapporten om ulv i Norge er pågående og mangeårige felles svensk-norske bestandsregistreringer av ulv i vinterhalvåret. Målsettingen for rapporten er todelt. For det første gir rapporten et sammendrag av den foreløpige kunnskapen om ulver som til nå er dokumentert og kartlagt i Norge vinteren 2015-2016. Samtidig synliggjør rapporten, for de som bor eller ferdes i områder med ulv, hvilke ulver som er mistenkt eller kjent lokalt, men som ikke er dokumentert av skandinavisk rovdyrregistrering hittil i vinter. Således kan de som har kjennskap til ytterligere ulver bidra til å gjøre den endelige statusrapporten så korrekt som mulig ved å melde fra om kommende observasjoner utover vinteren. Pågående ulverregistreringer er en del av Det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i Norge.

Hittil i vinter har det stort sett vært dårlige sporingsforhold og mye barmark over store deler av ulvens utbredelsesområde i Skandinavia. I områder som på norsk side av riksgrensen erfaringsmessig har tilhold av ulv har det således vært spesielt utfordrende å kartlegge ulveforekomstene sør for Kongsvinger i Hedmark og øst i Akershus og Østfold fylker. Registreringene fortsetter og etter kommende snøfall av betydning vil disse områdene ha høy prioritet når det gjelder videre feltarbeid. Meldinger om observasjoner og sporfunn av ulv i disse områdene er spesielt verdifulle og tas imot med takk.

Mer detaljer om bakgrunn og metodikk som brukes i registreringene av ulv finnes i den offisielle sluttrapporten fra forrige vinter: Wabakken m.fl. 2015. Bestandsovervåking av ulv i Skandinavia vinteren 2014-15. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia, 1-2015. Rovdata, Viltskadecenter og Høgskolen i Hedmark. 51 s.

Denne og andre årlig utgitte statusrapporter fra perioden 1998-2014 er tilgjengelige på hjemmesidene til Rovdata (<http://www.rovdata.no>), Høgskolen i Hedmark (www.hihm.no), Det Skandinaviske Ulveforskningsprosjektet - SKANDULV (<http://skandulv.nina.no>) og Viltskadecenter (SLU) (www.viltskadecenter.se). En ny og siste foreløpige statusrapport er planlagt 15. april og endelig statusrapport for ulv i Norge og Skandinavia vinteren 2015-2016 er planlagt ferdigstilt til 1. juni 2016.

Antall og utbredelse

Foreløpig i vinter (2015-2016) er det for perioden 1. oktober-15. februar dokumentert 80-84 ulver i Norge (Tabell 1). Når avlivede ulver er fratrukket, er dette 12-14 flere ulver enn de som ble påvist i samme periode forrige vinter. Antall ulver som hittil i vinter er påvist i Norge fordeler seg geografisk med 38-39 dyr som kun er bekreftet på norsk side av riksgrensen, 23-25 ulver er påvist i svensk-norske grenserevir med tilhold på tvers av riksgrensen, mens 19-20 ulver foreløpig har uavklart grensestatus (Tabell 1, Figur 1).

Utenfor de fire fylkene Hedmark, Oslo, Akershus og Østfold som er berørt av Stortingets vedtatte forvaltningsområde for ulv (norsk ulvesone) er det hittil i vinter påvist fire enslige ulver, hvorav én i Buskerud, to i Telemark og én med tilhold i både Aust-Agder og Vest-Agder fylker. Disse fire er alle avlivet ved lisensjakt (Tabell 1).

Alle ulvepar og flokker (familiegrupper) av ulv som foreløpig er dokumentert i vinter er påvist innenfor eller delvis innenfor norsk ulvesone (Figur 1). Det er ingen indikasjoner eller mistanke om uoppdagede flokker eller par med helnorsk tilhold utenfor ulvesonen.

Ulv i Norge utenfor ulvesonen

Utenfor ulvesonen er det for tiden kun kjent én ulv med mulig tilhold i Norge. Denne ble påskutt i Nord-Odal kommune i Hedmark 17. oktober 2015, men er deretter ikke påvist igjen (Tabell 1). Alle andre ulver som foreløpig er kartlagt i perioden 1. oktober 2015 – 15. februar 2016 har helt eller delvis tilhold innenfor norsk ulvesone eller er avlivet utenfor (Tabell 1).

Valpekull av ulv i 2015

Når det gjelder valpekull født i helnorske ulverevir er det foreløpig dokumentert fire slike ynglinger i 2015. Alle fire kull ble født av ulver med tilhold i eller delvis innenfor ulvesonen i revirene Osdalen, Julussa, Letjenna og Østmarka (Figur 1, Tabell 1). De to sistnevnte revirene er fullstendig innenfor ulvesonen. I Letjennareviret nordøst i Elverum er det registrert en flokk på fem ulver, men det skal foreløpig ikke utelukkes at flokken kan være større (Tabell 1). I Østmarka er det også registrert en flokk på fem ulver, foreldrepåret og tre valper, men her er valpene nå alene etter at begge foreldrene er avlivet (Tabell 1). Ulvene i de to revirene Julussa og Osdalen har derimot hatt tilhold både innenfor og utenfor ulvesonen. Foreløpig har Julussaflokken som består av 10 individer og Osdalsflokken på minimum 4 ulver hatt sine revir henholdsvis mest innenfor (> 50%) og mest utenfor (>50%) ulvesonen.

Ytterligere tre valpekull fra 2015 er født i revir som kan være helnorske og innenfor ulvesonen, men ytterligere feltarbeid gjenstår før det kan konkluderes. Dette gjelder revirene Slettås, Flisdalen og Mangen (Tabell 1, Figur 1). Slettåsreviret vil sannsynligvis være helnorsk denne vinteren forutsatt at det nyetablerte ulveparet sørvest i Trysil opprettholder sitt revir ut sesongen, mens Flisdalsreviret etter all sannsynlighet er et grenserevir. Når det gjelder Mangenreviret gjenstår mye feltarbeid da svært dårlige sporsnøforhold og lite meldinger om ulv fra lokalt hold har gjort kartleggingen så langt særdeles krevende.

I tillegg er det registrert fire ulverevir med utstrekning på tvers av riksgrensen der ulv sannsynligvis eller sikkert har ynglet (Tabell 1, Figur 1). I to slike grenserevir er valpekull påvist med sikkerhet (Juvberget og Rotna), mens ulv etter all sannsynlighet har ynglet i Hørsjø og sannsynligvis i Skugghöjden.

Meld fortsatt fra om ulv eller ulvespor!

Vinterens sporingssesong for kartlegging av ulv i Norge fortsetter. Enslige ulver kartlegges ut februar, flokker og par kartlegges ut mars og revirgrensenes utstrekning i forhold til riksgrensen og grensene for norsk ulvesone kartlegges ut april. Alle meldinger om spor eller observasjoner av ulv mottas med takk.

Med vennlig hilsen

Petter Wabakken
Prosjektleder
Høgskolen i Hedmark
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
Evenstad
2480 Koppang
Telefon: (+47) 97044518
E-mail: petter.wabakken@hihm.no

Erling Maartmann
Feltkoordinator
Høgskolen i Hedmark
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
Evensted
2480 Koppang
Telefon: (+47) 48112070
E-mail: erling.maartmann@hihm.no

Tabell 1. Ulv foreløpig dokumentert i Norge 15. februar vinteren 2015-2016, med helnorsk tilhold (38-39), tilhold på tvers av riksgrensen (23-25), eller med usikker grensestatus (19-20).

REVIR/ område	LAND	FYLKE/LÄN	Sosial status 2015-16	Kull født i 2015	Antall ulver 2015-16
Osdalen	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	4
Julussa	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	10
Letjenna	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	5
Slettås	N/S?	Hedmark/Värmland?	Familiegruppe	Ja	7
Mangen	N/S?	Hedmark/Värmland?	Familiegruppe	Ja	4
Østmarka	N	Akershus	Familiegruppe	Ja	5 ¹
Juvberget	S/N	Värmland/Hedmark	Familiegruppe	Ja	5
Flisdalen	N/S?	Hedmark/Värmland?	Familiegruppe	Ja	4-5
Rotna	N/S	Hedmark/Värmland	Familiegruppe	Ja	6
Skugghöjden?	S/N	Värmland/Hedmark	Familiegruppe?	Ja?	4
Hærsjø	S/N	Värmland/Hedmark	Familiegruppe	Ja?	4-5
Kynna	N	Hedmark	Revirmark. par	Nei?	2
Trysil SV	N/S?	Hedmark/Värmland?	Revirmark. par	Nei	2
Gräsmark	N/S?	Hedmark/Värmland?	Revirmark. par	?	2
Skillingmark	S/N	Värml/Akersh/Østf	Revirmark. par	?	2
Øvre Rendal	N	Hedmark	Ikke-stasjonær?	Nei	1 ²
Koppangkjølen	N	Hedmark	Stasjonær	Nei	1 ³
Trysil N	S/N	Jämtl/Dalarna/Hedm	Fi-Ru innvandrer	Nei	1 ⁴
Slemdalen-Jordet	N	Hedmark	Stasjonær?	Nei	1
Trysil Ø	N	Hedmark	Ikke-stasjonær?	Nei	0-1
Gol	N	Buskerud	Ikke-stasjonær	Nei	1 ⁵
Jømna Ø	N	Hedmark	Stasjonær	Nei	1
Våler Ø	N	Hedmark	Ikke-stasjonær	Nei	1
Nord-Odal	N	Hedmark	Stasjonær?	Nei	1 ⁶
Setskog	N	Akershus	Stasjonær?	?	1
Hobøl	N	Østfold	Stasjonær	Nei	1
Fyresdal	N	Telemark	Ikke stasjonær	Nei	1 ⁷
Fyresdal/Tokke/Nissedal	N	Telemark	Stasjonær	Nei	1 ⁸
Kynnefjäll	S/N	V Götaland/Østfold	Stasjonær	Nei?	1-2
Flekkeford/Bygland	N	V-Agder/A-Agder	Stasjonær?	Nei	1 ⁹
Totalt (inkl. 9 døde)					80-84

¹ Yngletispa avlivet ved nødverge i Lørenskog kommune 13. oktober 2015

Lederhannen (Fenris) avlivet pga sjukdom i Enebakk kommune 19. januar 2016

² Tispe avlivet ved lisensjakt i Rendalen kommune 18. november 2015

³ Tispe avlivet ved lisensjakt i Stor-Elvdal kommune 17. november 2015

⁴ Hannulv avlivet ulovlig i Trysil kommune 17. desember 2015

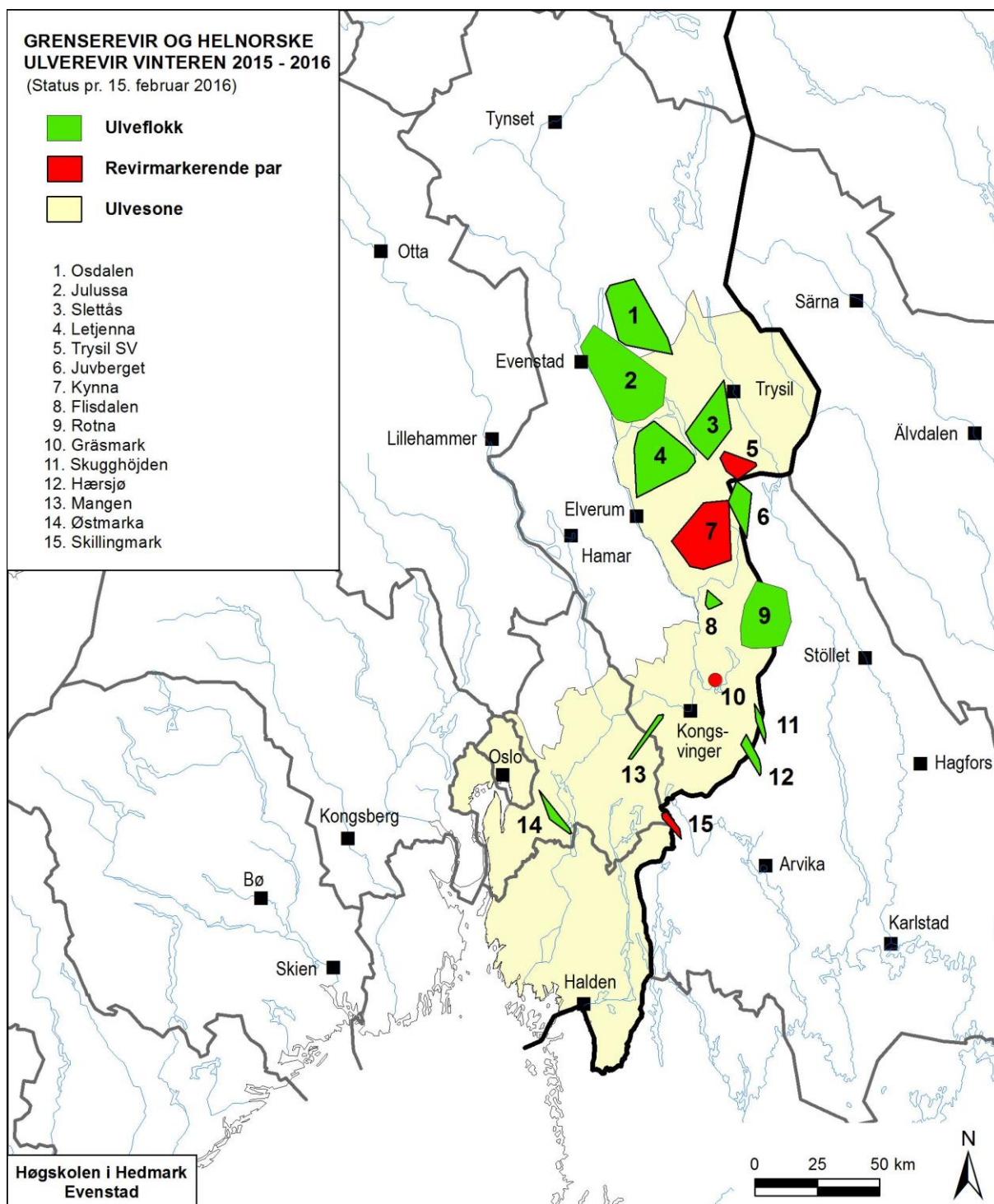
⁵ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Gol kommune 20. oktober 2015

⁶ Hannulv påskutt 17.10.2015. Deretter er denne foreløpig ikke påvist igjen.

⁷ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Fyresdal kommune 25. oktober 2015

⁸ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Tokke kommune 30. januar 2016 (påskutt i Nissedal kommune 8.1.2016).

⁹ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Flekkefjord kommune 11. januar 2016.

Figur 1. Utbredelse av helnorske og svensk-norske ulverevir foreløpig kartlagt vinteren 2015-2016. *Minimums* revirgrenser pr. 15. februar 2016 er kartlagt ved sporing på snø, DNA-analyser og GPS-posisjoner fra radiomerkede ulver i to revir (Rotna og Julussa). Ulvesonen er også vist.